

NĚKTERÉ OTÁZKY CHEMICKÉHO ZABEZPEČENÍ V SOUDOBÝCH OPERACÍCH

Major František Votava, kapitán Bohuslav Mervart

Úvod

Změna vševojskových názorů na vedení a průběh operace vyžaduje upravit organizaci vševojskových jednotek, útvarů, svazků a svazů tak, aby odpovídaly těmto novým názorům.

Masové použití zbraní hromadného ničení v soudobé operaci a z toho vyplývající nutnost zrychlit tempo útočné operace a zvýšit pružnost a odolnost obrany vyvolaly požadavek zrychlit a zjednodušit velení.

Tyto skutečnosti daly podnět k zrušení stupně střeleckého sboru, který se stal brzdicím elementem v rychlém velení za podmínek rychle se vyvíjejících situací při vedení operace.

Nové operační učlenění armády bude mít vliv i na organizaci a způsob použití chemických útvarů a jednotek. Kromě toho vyvstaly pro chemické vojsko nové, velmi obsáhlé úkoly plněné v rámci ochrany proti bojovým biologickým prostředkům.

A. K OTÁZKÁM ORGANISACE JEDNOTEK CHEMICKÉHO VOJSKA

1. Krátce o pojmu »chemické zabezpečení«

V různých předpisech a přednáškách chemického vojska, jakož i ve vševojskových předpisech se velmi často vyskytoval pojem »chemické zabezpečení«.

Podle nových názorů chemické zabezpečení zahrnuje

- a) veškerá opatření protichemické ochrany, jakož i opatření protiatomové a protibiologické ochrany, které plní chemické vojsko;
- b) použití dýmu a zadýmovacích jednotek.

Nejsou tedy do chemického zabezpečení zahrnuty otázky týkající se použití chemických zbraní všemi druhy vojsk a použití ohňometných prostředků. Hlavní příčinou je to, že použití chemických zbraní není jen otázkou chemického vojska, nýbrž je to úkol vševojskový. Rovněž organizace použití ohňometných jednotek je úkolem vševojskových velitelů a štábů, a proto tuto otázku nelze zahrnovat do chemického zabezpečení. Do chemického zabezpečení jsou tedy zahrnovány jen takové úkoly a použití takových jednotek (jednotek chemické ochrany), jejichž činnost plánuje a řídí přímo náčelník chemických vojsk.

2. Možnosti nepřítele v používání zbraní hromadného ničení; počet jednotek chemické ochrany nutný k odstranění následků

Ze zpráv o kapitalistických armádách víme, že se jejich vojensko-vědecký výzkum čím dál tím intenzivněji zabývá použitím zbraní hromadného ničení všech druhů, kterým je přikládán při vedení moderní války rozhodující význam.

Velký důraz se klade na výzkum novodobých otravných látek a bojových biologických prostředků, jejichž význam není snížen atomovými zbraněmi. Otravné látky si podrží i nadále své výhody, které jsou v tom, že neničí objekty důležité s hlediska vedení války, jsou poměrně laciné, je možno je vyrábět ve velkém množství a mají vysoký bojový morální účinek na protivníka.

Při tvoření organizace jednotek chemické ochrany mají nejdůležitější úlohu možnosti nepřítele v použití zbraní hromadného ničení a z nich vypočtený předpokládaný rozsah zamořených osob a bojové techniky.

Nejzávažnějším momentem pro použití zbraní hromadného ničení v útočné operaci bude protipříprava nepřítele.

Provedeme proto kalkulaci potřeby sil a prostředků k odstranění následků podle výpočtů možností nepřítele v použití atomových zbraní a trvalých otravných látek dělostřelectvem a letectvem v protipřípravě provedené jedním armádním sborem americké armády v obraně.

Ve prospěch armádního sboru americké armády v obraně může být použito okolo 6 atomových pum.

Za předpokladu, že za protipřípravy bude použito 4 atomových pum s ekvivalentem 20 KT s pozemním výbuchem, bude zamořena radioaktivním zamořením plocha

$$5 \times 4 = 20 \text{ km}^2 \text{ (1 atomová puma zamoří 5 km}^2\text{)}.$$

Střelecká divise bude ve výchozím prostoru rozmístěna asi na 60 km². Počet osob střelecké divise (bez týlových orgánů a dopravního praporu) zesílené dvěma těžkými dělostřeleckými brigádami, jedním protitankovým dělostřeleckým plukem, jedním těžkým tankosamohybným plukem, jedním protiletadlovým dělostřeleckým plukem, jednou ženijní brigádou činí 19 630 osob. Průměrná hustota osob na 1 km² bude tedy

$$19\,630 : 60 = 330 \text{ osob/km}^2.$$

Počet bojové techniky a dopravních prostředků střelecké divise (kromě 82mm minometů, 30mm protiletadlových kanonů a motocyklů) s posilovými prostředky činí 3800 kusů.

Průměrná hustota je tedy

$$3800 : 60 = 63 \text{ kusů/km}^2.$$

Podle této úvahy bude na ploše 20 km² zamořeno radioaktivními látkami

$$330 \times 20 = 6600 \text{ osob a } 63 \times 20 = 1260 \text{ kusů bojové techniky.}$$

Možnosti v zamořování bojové techniky dělostřelectvem a letectvem trvalými otravnými látkami podle provedeného výpočtu za protipřípravu jsou asi 400 ha, t. j. 4 km².

Za předpokladu, že nepřítel použije trvalých otravných látek jen na dělostřelectvo a že jedna baterie je rozmístěna na 5 ha, bude uvedeným množstvím zamořeno

$$400 : 5 = 80 \text{ baterií v palebných postaveních.}$$

U jedné baterie v palebném postavení bude průměrně 50 osob, 4 děla a 4 tažná vozidla, t. j. celkem

$$80 \times 50 = 4000 \text{ osob a } 80 \times 8 = 640 \text{ kusů bojové techniky.}$$

Radioaktivními látkami bude zamořeno 6600 osob. Bude-li u 50% osob, t. j. u 3300 osob provedena jen částečná hygienická očista, bude nutno úplnou hygienickou očistu provést u zbývajících 3300 osob.

Trvalými otravnými látkami bude zamořeno asi 30% osob (počítáno jako v obraně na ukrytou živou sílu), t. j. 1200 osob. Bude-li u 50% osob, t. j. u 600 osob, provedeno jen částečné odmoření, bude nutno úplnou hygienickou očistu provést u zbývajících 600 osob.

Celkem bude radioaktivními látkami a trvalými otravnými látkami zamořeno 3300 osob.

Při výpočtu času potřebného k úplné hygienické očistě budou brány jako základ výpočtu takové rotý chemické ochrany, jejichž kapacita bude zhruba 300 osob za 1 hodinu. Tuto kapacitu budou mít přibližně tři soupravy sprchových lázní, t. j. šest sprchových lázní (přesně 285 osob).

U 3900 osob bude provedena hygienická očista za

$$3900 : 285 = 13,6 \text{ hodiny.}$$

Při použití tří míst speciální očisty jednoho praporu chemické ochrany a rot chemické ochrany od dvou napadených divísi (za předpokladu, že kapacita rot chemické ochrany divísi a praporů chemické ochrany bude shodná) bude možno splnit tento úkol za

$$13,6 : 5 = 2,7 \text{ hodiny.}$$

Podle výpočtu bude radioaktivními látkami zamořeno 1260 kusů bojové techniky. Bude-li u 50%, t. j. u 600 kusů, provedena jen částečná desaktivace, zbývá k desaktivaci na místě speciální očisty 600 kusů.

Při výpočtu budeme vycházet z předpokladu, že možnost rotý chemické ochrany divíse i praporu chemické ochrany bude za 1 hodinu odpovídat 30 až 40 kusům větší bojové techniky. Tuto kapacitu budou mít 3 ACHR a 3 PPS-8. Jedno místo speciální očisty by provádělo desaktivaci

$$600 : 36 = 16,6 \text{ hodiny,}$$

5 míst speciální očisty za 3,3 hodiny.

Trvalými otravnými látkami bude zamořeno 30%, t. j. 192 kusů bojové techniky.

Všechnu tuto bojovou techniku odmoří jedno místo speciální očisty (3 ADM-48) za

$$192 : 36 \text{ (možnosti jednoho místa speciální očisty)} = 5,2 \text{ hodiny,}$$
$$5 \text{ míst speciální očisty za } 1,1 \text{ hodiny.}$$

Z uvedených výpočtů po připočítání $\frac{1}{3}$ a $\frac{1}{2}$ doby (ve výpočtech není započtena cirkulace na místě speciální očisty, nýbrž jen čistá pracovní

doba) vidíme, že speciální očistu je možno splnit za daných předpokladů od zahájení prací za 4 až 5 hodin.

Uvedený výpočet dokazuje, že ve prospěch divisi prvního sledu je třeba mít připraven manévra alespoň jednoho prapore chemické ochrany.

3. Všeobecně o otázce organizace chemických jednotek

Otázky organizace jednotek chemického vojska stejně jako organizace jednotek a útvarů ostatních druhů vojsk nejsou něčím neměnným, nýbrž naopak podléhají četným změnám a jsou závislé na mnoha okolnostech. Zvláště jednotky chemického vojska, určené k zabezpečování ostatních druhů vojsk, jsou úplně závislé na jejich organizaci a na současných názorech na vedení operace (boje).

Aby organizace chemických jednotek, zvláště jednotek pro protichemickou ochranu, odpovídala svými možnostmi potřebám vojsk, nutno podrobně prostudovat otázky možného použití jak chemických, tak i atomových a biologických zbraní protivníkem a na základě toho pak jednotky organisovat. Dále je třeba brát v úvahu i snahu vytvářet svazky lehčí a pohyblivější, aby však tyto svazky byly samostatnější a byly schopny plnit veškeré úkoly.

Zrušení stupně sboru, a proto i změnu organizace chemických jednotek nutno současně spojit i s ostatními úkoly, před které bylo chemické vojsko postaveno, a organizaci upravit tak, aby odpovídala všem požadavkům soudobé operace (boje).

4. Návrh na organizaci jednotek chemického vojska

Při zpracování návrhu na novou organizaci jednotek a útvarů chemického vojska bylo přihlíženo ke všem prvkům, které mají na organizaci i použití chemických jednotek vliv. Jednou z přijatelných možností organizace je ta, aby u střeleckých, mechanisovaných a tankových útvarů byly organisovány čtyři chemické ochrany skládající se z šesti chemických průzkumných družstev. Kromě toho začlenit do této čtyři jedno nebo dvě speciální chemická vozidla určená k doplňování odmořovacích látek v soupravách pro odmořování zbraní v rámci příslušného útvaru. Toto řešení je zdůvodněno tím, že pluk zpravidla zabezpečuje průzkumem jak podřízené prapory, tak i vlastní velitelská stanoviště. Podle dosavadní organizace tyto úkoly vlastními prostředky nebyl schopen plnit, a musel být proto vždy zesilován průzkumnými jednotkami.

Aby tedy útvar byl soběstačný, pokud jde o provádění chemického, radiačního a zčásti i biologického průzkumu, je výhodné průzkumnou jednotku přímo začlenit do sestavy pluku.

Vzhledem k tomu, že těžiště odstraňování následků je přenášeno přímo do vojsk, bude vhodné, aby doplňování odmořovacích roztoků do odmořovacích souprav bylo plynulé a rychlé, a proto je začlenění speciálního chemického vozidla do čtyř chemických ochrany žádoucí.

Pokud jde o organizaci jednotky chemické ochrany u divise, názory se různily. Nejlepší řešením se jeví mít u střeleckých, mechanisovaných a tankových divisi rotu chemické ochrany složenou ze dvou průzkumných čet (celkem dvanáct průzkumných chemických družstev),

čety speciální očisty bojové techniky, čety speciální očisty osob a čety technického zabezpečení. Kladem takto organizované roty jsou

a) poměrně velké možnosti v provádění průzkumu, odmořování, deaktivace a desinfekce (o 50% větší než podle dosavadní organizace);

b) divisi není třeba již prakticky zesilovat jednotkami chemické ochrany;

c) velitel divise bude mít ve svých rukou silný prostředek k odstraňování následků, jestliže divise plní samostatný úkol nebo působí na podružném směru.

Byla možná i jiná řešení organizace této roty, na př. vybavit ji jen průzkumnými prvky a několika speciálními vozidly pro přísun odmořovacích látek vojskům, avšak toto řešení má některé nedostatky, zvláště s hlediska členitosti terénu na našem území, kde by armáda jen s velkými potížemi mohla provádět manévry místy speciální očisty k divisím, které jsou na podružných směrech, a p.

Takto organizovaná rota chemické ochrany je schopna během dvou hodin provést úplné odmoření nebo deaktivaci a desinfekci jednoho střeleckého nebo mechanizovaného praporu.

Vzhledem k tomu, že se stupeň střelecký sbor a s ním i sborová rota chemické ochrany ruší, je výhodné mít u armády zesílený útvar chemické ochrany. Nejvýhodnějším se jeví organizovat u armády brigádu chemické ochrany, složenou ze dvou praporů chemické ochrany, z praporu pro odmořování terénu, ze zadýmovacího praporu a z roty pro odmořování výstroje (vzhledem k novému názoru na úkoly, které zahrnujeme do chemického zabezpečení).

Prapor pro odmořování terénu, zadýmovací prapor a rota pro odmořování výstroje by mohly být po některých úpravách ponechány ve složení jako v dosavadní organizaci.

Prapor chemické ochrany bude nutno organizovat tak, aby byl schopen plně zabezpečit odstraňování následků atomových, chemických a biologických napadení nepřítelem, a to v nejkratším čase.

Podle předběžných propočtů by tato doba nepřesahovala 6 až 8 hodin (v tom je zahrnuta i doba na přesun a rozvinutí míst speciální očisty). Prapor proto bude vhodné organizovat takto:

- jedna rota chemického průzkumu a
- tři roty speciální očisty.

Každá z těchto rot by svým složením a kapacitou odpovídala nejméně místu speciální očisty rozvinovanému divisi rotou chemické ochrany.

U chemického praporu zdá se výhodnější zamořovací rotu zaměnit zatarasovací rotou.

V praporu těžkých pěchotních ohňometů bude výhodnější místo dvou ohňometných rot mít tři a kromě toho ponechat rotu těžkých kulometů. Organizaci ohňometných rot upravit tak, aby jejich možnosti v přehrazování odpovídaly šířkám úseků přehrazovaných jednotkami protitankového dělostřelectva.

Roty lehkých pěchotních ohňometů ponechat v dosavadním složení.

Tím nejsou ovšem vyčerpány veškeré možnosti změny organizace chemických jednotek, avšak uvedené změny jsou jedním z možných řešení a v celku odpovídají soudobým požadavkům.

B. ZÁSADY POUŽITÍ CHEMICKÝCH JEDNOTEK V ÚTOČNÉ OPERACI

V armádě nového složení a také se zřetelem na navrhovanou organizaci chemických jednotek bude třeba otázku jejich použití v soudobé operaci řešit poněkud odlišným způsobem než dosud. Hlavní úkoly, které budou plnit chemické jednotky v rámci chemického zabezpečení, jsou:

- chemický a radiační průzkum a povšechný biologický průzkum;
- úplné odmořování, hygienická očista a desinfekce osob; odmořování, deaktivace a desinfekce bojové techniky a dopravních prostředků;
- odmořování a desinfekce terénu;
- odmořování výstroje;
- zadýmování.

1. Použití chemických průzkumných jednotek

V nové organizaci jednotek chemického průzkumu pluku a divise nutno směřovat k tomu cíli, aby pluk i divise byly po stránce provádění chemického, radiačního a biologického průzkumu co možná soběstačné. Při tom je nutno mít na paměti, že radiační průzkum atomových výbuchů bude zpravidla prováděn chemickými průzkumnými jednotkami divise. Plukům budou jednotky chemického průzkumu z počtu divisní roty chemické ochrany přidělovány jen ve výjimečných případech.

Při tvoření organizace brigády chemické ochrany jeví se nutnost zvýšit proti dosavadní organizaci roty chemického průzkumu praporu chemické ochrany počty chemických průzkumných jednotek úměrně k zvýšení požadavků na provádění chemického, radiačního a povšechného biologického průzkumu.

Nová organizace chemických průzkumných jednotek v rámci praporů chemické ochrany brigády musí umožnit v útočné operaci

- zabezpečit jednou četou VS armády, až jednou četou ZVS armády, jednou až dvěma četami TVS armády a nejdůležitější týlová zařízení v COAZZ a AZZ,
- zabezpečit jednou až dvěma četami armádní vojenskou automobilní silnici,
- dvě až tři čety mít v záloze náčelníka chemického vojska armády (čety organisovány po čtyřech družstvech). Zálohy chemických průzkumných čet použije náčelník chemického vojska armády
- k provádění chemického, radiačního a povšechného biologického průzkumu v prostorech rozmístění dělostřelectva a záloh armády;
- k podpoře svazků napadených hromadnými atomovými a chemickými údery nepřítelů;
- k provádění průzkumu epicenter vlastních i nepřátelských atomových výbuchů;
- k provádění kontroly poklesu úrovně radiace v prostorech atomových úderů a v prostorech zamořených bojovými radioaktivními látkami s důrazem na prostory rozmístění armádních záloh;
- k nahrazování ztrát chemických průzkumných jednotek svazků.

2. Použití chemických jednotek k provádění speciální čistoty

Dosavadní organizace jednotek chemické ochrany nutila k tomu, aby organické celky, jako na př. prapor chemické ochrany, byly násilně děleny a po rotách přidělovány střeleckým sborům. Toto přidělování mnohdy vedlo k tomu, že nemohlo pak být těchto prostředků použito hromadně tam, kde jich bylo nejvíce třeba, a bylo ztíženo jejich zásobování odmořovacími, desaktivacími a desinfekčními látkami v útočné operaci. K nevýhodnému dělení praporu chemické ochrany po rotách rovněž nutila existence stupně střeleckého sboru, což znemožňovalo přímý vliv na organizaci odstraňování následků chemickým oddělením armády ve prospěch napadeného svazku. Rotou chemické ochrany sboru, která měla možnost rozvinout jen jedno místo speciální čistoty, mohl náčelník chemické služby střeleckého sboru provádět jen velmi omezený manévry.

Při napadení zbraněmi hromadného ničení většího počtu jednotek byl stejně nutný zásah silami a prostředky armády.

V takovém případě, kdy byl střeleckému sboru přidělován celý prapor chemické ochrany, činilo potíže jeho odevzdávání, na př. sboru druhého sledu při jeho zasazení nebo při přechodu střeleckého sboru do podřízenosti jiné armády.

Nebezpečí napadení svazku zbraněmi hromadného ničení bude záviset na úloze a místě divise v sestavě armády. To znamená, že toto nebezpečí nebude u všech svazků stejné.

Vytvoření silné chemické zálohy armády má umožnit manévry prostředky k provádění speciální čistoty ve prospěch těch svazků armády, které samy nestačí na odstranění následků.

I po stránce velení jeví se nutnost mít svazek útvarů chemické ochrany, t. j. brigádu chemické ochrany. Dosavadní způsob organizace samostatných praporů byl nevýhodný s hlediska roztržitosti velení a obtížnosti zásobování, zejména při vedení útočné operace. Hluboké učlenění sestavy armády, vytváření tří sledů a silných záloh všech druhů vojsk a zabezpečení týlu bude vyžadovat v některých případech členění chemické zálohy armády na dva sledy do hloubky.

Stáb brigády chemické ochrany umožní zlepšit a organizovat plynulé zásobování organických jednotek brigády chemickým materiálem a stane se platným pomocníkem chemického oddělení armády, které se bude moci lépe starat o zásobování vojsk materiálem protichemické ochrany.

Systém dvou praporů chemické ochrany v sestavě brigády umožní vytvářet podle potřeby dva sledy chemické zálohy armády a vyčlenění potřebných sil a prostředků k zabezpečení týlu.

Zlepší se systém velení chemické zálohy armády, které zvláště při vedení útočné operace (boje) činilo velké potíže. Stáb brigády bude s pomocí výkonnějších pojitků schopen sám velet podřízeným jednotkám podle stručných pokynů chemického oddělení armády.

Jeví se výhodné organizovat prapor chemické ochrany u brigády chemické ochrany tak, aby měl tři roty speciální čistoty, kterými by mohl rozvinout tři místa speciální čistoty. Brigáda chemické ochrany by tedy byla schopna rozvinout šest míst speciální čistoty.

3. Některé úvahy o použití chemických jednotek v jednotlivých fázích chemického zabezpečení útočné operace

V prostorech soustředění armády (platí i pro obrannou operaci) před zaujetím výchozího prostoru, kdy svazky a útvary armády budou rozptýleny na velkém prostoru, bude nutno zabezpečit organickými jednotkami chemické ochrany hlavně prostor rozmístění armádních sil a prostředků a týlových útvarů a zařízení (po případech již přidělených posilových prostředků).

Provádění manévru ve prospěch divisi bude ztíženo značnými vzdálenostmi, a bude tedy plně využito divisních rot chemické ochrany. Bude proto výhodné rozmisťovat chemickou zálohu do dvou prostorů, aby v nutném případě mohl být proveden manévr i k nejvzdálenějším svazkům a útvarům.

Při přesunech armády do výchozího položení k útoku po vlastní ose bude nutno přesunovat divisní rotu chemické ochrany v sestavě divisi. Armádní prostředky přesunovat tak, aby mohly odstraňovat následky (provádět speciální očistu) v prostorech denních odpočinků. Při překračování vodních toků, lesních masivů, horských soutěsek a p., bude v některých případech výhodné předsunout do těchto prostorů nebezpečných s hlediska napadení atomovými a chemickými zbraněmi jednotky chemické ochrany s úkolem připravit k rozvinutí místa speciální očisty.

I pro přesun armády bude nutno členit brigádu chemické ochrany tak, aby mohla zabezpečit hlavně armádní organické a posilové svazky a útvary a přesun týlových útvarů.

Provádět úplnou speciální očistu během přesunu nebude možné vzhledem k tomu, že bude nutno přísně dodržovat plán přesunu, a proto i divisní rotu chemické ochrany budou provádět speciální očistu jen v prostorech velkých odpočinků a denních odpočinků.

Co se týká odmořování a desinfekce terénu jeví se potřeba při zabezpečování přesunu armády jednoho až dvou praporů k odmořování terénu. To by vyžadovalo zesílit armádu ještě jedním praporem k odmořování a desinfekci terénu. Potřeba těchto jednotek u armády bude se měnit podle terénní situace, úkolu armády a rovněž podle toho, zda týlový prostor zabezpečí front svými prostředky.

Před provedením přeskupení a vystřídání vojsk v dotyku s nepřítelem bude nutno část prostředků brigády protichemické ochrany k provádění speciální očisty přisunout do výchozího položení již první noc střídání vojsk zároveň s dělostřelectvem a tak společně s prostředky vojsk v dotyku zabezpečit vystřídání. Odchod jednotek chemické ochrany střídaných vojsk bude možný až po vystřídání.

Nové složení armády a rozdělení operační sestavy do několika sledů umožňuje důsledně rozptýlovat sestavu svazků v hloubce výchozího položení k útoku a využívat ochranných vlastností terénu proti zbraním hromadného ničení.

Druhý a třetí sled — vševojsková záloha armády, budou se při zaujímání výchozího položení rozmisťovat do vzdálenosti 20 až 50 km. Tato značná hloubka sestavy bude mít do určité míry vliv i na rozmístění jednotek chemické ochrany ve výchozím položení.

Divisní rotý chemické ochrany bude výhodné umisťovat ve východním položení do vzdálenosti 6 až 8 km s úkolem provádět manévry ve prospěch pluku prvního sledu, divisní dělostřelecké skupiny VS divise a druhého sledu divise.

Hloubka sestavy armády ve východním položení vyžaduje vytvořit dva sledy chemické zálohy.

První sled chemické zálohy umístit do vzdálenosti od 10 do 20 km od předního okraje s úkolem zabezpečit svazky prvního sledu, armádní dělostřeleckou skupinu, zálohy armády a část sil vyčlenit k zabezpečení VS armády.

Druhý sled chemické zálohy umístit do vzdálenosti od 30 do 40 km s úkolem zabezpečit svazky druhého a třetího sledu — vševojskové zálohy armády.

Oba tyto sledy mít pod velením velitele a štábu brigády chemické ochrany.

Důležité bude vyčlenit síly a prostředky k provádění speciální očištění ve prospěch týlu armády, nebude-li zabezpečen silami a prostředky frontu. Tyto prostředky podřídit přímo náčelníkovi týlu armády.

Tento způsob použití jednotek chemické ochrany nemůže být šablonou už z toho důvodu, že se sestava podle úkolů a místa armády v útočné operaci bude měnit a rovněž složení jednotlivých sledů bude vždy jiné. Podle toho bude se měnit i použití a složení chemické zálohy armády.

Hlavními momenty chemického zabezpečení v průběhu vedení útočné operace bude zasazení druhého a třetího sledu (vševojskové zálohy armády).

Podle uvedeného způsobu pro chemické zabezpečení armády ve východním položení bude se první sled chemické zálohy armády přesunovat za prvním sledem bojové sestavy tak, aby mohl zabezpečit zasazení druhého sledu armády.

Druhý sled chemické zálohy bude postupovat za druhým sledem armády, překročí první sled chemické zálohy a bude zabezpečovat po prolomení pásma sborových záloh nepřítele svazky prvního sledu armády útočící na směr hlavního úderu. Tento sled pak zabezpečí podobným způsobem zasazení třetího sledu armády.

Rozvinovat předem místa speciální očištění bylo by ve všech fázích útočné operace armády nevýhodné. Provádět úplnou speciální očištění u vojsk ve východním položení před samým vyražením ke zteči, během útoku u divisi prvního sledu nebo u divisi druhého a třetího sledu přesunujících se k plnění úkolů nebude možné. Úplnou speciální očištění bude možno provádět jen u svazků a útvarů odváděných do druhého sledu nebo do zálohy nebo u těch útvarů a svazků, které se staly po napadení zbraněmi hromadného ničení nebojeschopnými.

Velitel svazku a armády a jejich štáby musí mít vždy na paměti, že speciální očištění zamořené jednotky, u níž je třeba provést úplné odmoření, desaktivaci a hygienickou očištění, nesmí být provedena v létě později než za jeden den a v zimě ne později než za tři dny (přípravný předpis Chem-I-1).

Úkoly v zadýmování bude armáda plnit zpravidla v rámci plánu operačního maskování frontu podle dosud platných zásad. Potřeba za-

dýmovacích jednotek bude se řídit situací a úkolem armády v sestavě frontu.

Ve způsobu použití ohňometných prostředků rovněž nebude podstatných změn proti dosavadním názorům. Budou-li u armády vytvářeny pro útočnou operaci dvě protitankové zálohy, bude výhodné mít k dispozici dva prapory těžkých pěchotních ohňometů.

Potřeba lehkých pěchotních ohňometů bude se řídit rázem vybudování obrany protivníka a bude výhodné, zvláště při útoku na silně opevněný prostor, mít u každé divise prvního sledu armády alespoň jednu rotu lehkých pěchotních ohňometů. To znamená, že bude třeba mít alespoň tři až čtyři roty lehkých pěchotních ohňometů za předpokladu, že první sled armády budou tvořit tři až čtyři divise.

Odmořování výstroje bude výhodné provádět centralisovaně u armády. Odmořovací místa budou rozvinována rotou pro odmořování výstroje v prostorech rozmístění týlových zařízení armády. Rota pro odmořování výstroje je schopna rozvinout tři až šest odmořovacích míst. Prostředky pro odmořování výstroje budou se divisím přidělovat jen ve výjimečných případech. Útvary a svazky musí organisovat sběr zamořeného výstroje tak, aby byl zabezpečen jeho hladký svoz na odmořovací místa.

C. ZÁSADY POUŽITÍ CHEMICKÝCH JEDNOTEK V OBRANNÉ OPERACI

Ve všeobecných zásadách použití chemických jednotek v obranné operaci nastanou při novém složení armády změny, hlavně v otázkách průzkumu a manévru místy speciální očisty.

Použití chemických jednotek v přípravném období

Jestliže doposud nebyl nikdy dostatek jednotek pro chemický průzkum, navrhovaná nová organisace umožní, aby na všech velitelských stupních od útvaru počínaje byly vytvářeny silné zálohy, zhruba v síle odpovídající 50% organických průzkumných chemických jednotek. To je nutné proto, že obranné úseky svazků, zvláště těch, které budou na křídlech, budou značně vzdáleny od chemické zálohy armády, a proto i manévr k nim bude velmi obtížný a vyžádá si značně dlouhé doby.

V úkolech chemického průzkumu v přípravném období budou určité změny, a to, že při dlouhodobém setrvávání v obraně může nepřítel používat různých druhů biologických prostředků a bojových radioaktivních látek, čímž se úkoly kladené na chemický průzkum rozšíří. Dále je třeba brát v úvahu i tu okolnost, že jednotky chemického průzkumu bude třeba střídat, zvláště na VPS všech stupňů, jakož i ty průzkumné jednotky, které již dostaly dávky radiace přesahující stanovenou mez. Bude proto nutné, aby všem jednotkám, které po dlouhou dobu jsou vzhledem k situaci nuceny setrývat v zamořených úsecích, byla věnována náležitá lékařská péče a dozor.

Pokud jde o využití a manévr jednotkami chemické ochrany v přípravném období, bude třeba dodržovat tuto zásadu: Divisní roty chemické ochrany budují a připravují místa speciální očisty s ženijního hlediska ve dvou až třech prostorech v pásmu divise, stanovených k odvedení vojsk, avšak tato místa zaujímají až na určitý signál, t. j. až po

provedení napadení. Do této doby je rota soustředěna v takovém prostoru, který umožňuje manévr do připravených prostorů po dobrých komunikacích. Při tom plánovaná osa přesunu nemá co možná probíhat prostory obsazenými nebo bráněnými našimi vojsky.

Jeví se výhodným umístit rotu chemické ochrany do vzdálenosti 8 až 10 km od předního okraje obrany.

Kromě přípravy míst speciální očisty v prostorech odvedení útvarů a záloh divise je nutno počítat rovněž s manévrem do palebných postavení dělostřelectva, a to jak divisních, tak plukovních dělostřeleckých skupin a protitankových rajonů. Nebude-li možno vzhledem k plnění úkolů dělostřelectvo odvádět do záměnných palebných postavení nebo měnit prostory výhodné s hlediska protitankové obrany, bude nutno provádět úplnou speciální očistu přímo v palebných postaveních.

Zatím co při dosavadní organizaci armády, která měla organický prapor chemické ochrany, nebyly přidělovány v obraně žádné další prostředky k provádění speciální očisty, bude mít nyní armáda pro obrannou operaci k dispozici dva prapory chemické ochrany brigády.

Při nynějším složení armády bude armáda na důležitém operačním směru bránit pásmo široké 50 až 80 km. Hloubka armádní obrany bude záviset na operačním uskupení armády a nebude zpravidla přesahovat 80 km.

Armáda může mít v prvním sledu tři až čtyři divise, v druhém sledu jednu až dvě divise, ve třetím sledu (v záloze) jednu až tři divise. Z tohoto příkladu vidíme rozmanitost v tvoření jednotlivých sledů co do jejich složení. Není tedy možno dát žádnou šablonu na použití chemické zálohy v obranné operaci.

Chemická záloha bude musit zabezpečit svazky prvního sledu armády na předpokládaném směru hlavního úderu nepřítele svazky druhého a třetího sledu (vševojskové zálohy) armády.

To bude vyžadovat, aby chemická záloha armády byla učleněna rovněž na dva sledy.

Prvním sledem zabezpečit svazky na předpokládaném směru hlavního úderu nepřítele, armádní dělostřelecké skupiny a zálohy armády všech druhů vojsk.

Druhým sledem zabezpečit druhý sled, třetí sled (vševojskovou zálohu) a VS armády.

Přitom bude nutno vyčlenit určité síly a prostředky k zabezpečení týlových útvarů a zařízení, nebudou-li zabezpečeny frontem.

V době nepřátelské dělostřelecké a letecké přípravy zteče musí být vojska pohotova vydržet překvapivé a hromadné použití otravných látek nepřítelem, jakož i činnosti za radioaktivního zamoření vzniklého použitím atomových zbraní nepřítelem. Odstraňovat následky během letecké a dělostřelecké přípravy k útoku a po vyražení nepřítele ke zteči u jednotek v dotyku s nepřítelem bude možné jen v nejnútnejším rozsahu. Úplnou speciální očistu bude možno provádět jen u druhých sledů divisi a u druhých a třetích sledů armády, u bojujících jednotek až po jejich vyvedení z boje nebo po odražení nepřátelského útoku. Jinak jsou tyto jednotky odkázány jen na prostředky protichemické ochrany jednotlivce a na provádění částečné speciální očisty.

Hlavním momentem při chemickém zabezpečení vedení obranné operace bude zabezpečit druhý a třetí sled armády při provádění protiztečí a protiúderů.

Svazky provádějící protizteč a protiúder bude nutno zabezpečovat silami a prostředky chemické zálohy armády.

Divisní rotý chemické ochrany nutno uchovat pro boj svazků provádějícího protiúder.

Podle uvedeného způsobu — učlenění chemické zálohy armády na dva sledy mohl by provedení protiztečí svazků na druhém pásmu obrany zabezpečit první sled chemické zálohy a protiúder třetího sledu druhý sled chemické zálohy armády. Budou-li svazky druhého a třetího sledu provádět současně protiúder armády, mohou být zabezpečovány oběma sledy chemické zálohy společně.

V provádění úkolů odmořování a desinfekce terénu nenastanou proti dosavadním zásadám žádné změny. Je nutno pamatovat na zabezpečení AVAS, VS a TVS armády.

Rot pro odmořování výstroje bude využito jako v útočné operaci.

Zadýmovací prapor bude plnit úkoly zadýmování nejčastěji v rámci operačního maskování. Hlavní úkoly zadýmování bude plnit při provádění protiúderu armády.

Praporů těžkých ohňometů bude využito buď v protitankové záloze armády nebo přímo v protitankových rajonech armády v součinnosti s protitankovým dělostřelectvem. Jeví se potřeba dvou až tří praporů těžkých pěchotních ohňometů pro armádu (jeden až dva v DPTZ armády, jeden do armádních protitankových rajonů).

Rot lehkých pěchotních ohňometů možno využít s výhodou k zesílení svazků provádějících protizteče nebo protiúder.

Chemické prapory budou klást řízená pole chemických fugasů. Jeví se potřeba mít u armády alespoň dva chemické prapory k zřizování polí chemických fugasů.

Používat chemických praporů k rychlému kladení chemických fugasů v obraně nebude výhodné pro jejich malou účinnost.

Závěr

Zásada masového použití zbraní hromadného ničení vyžaduje, aby naše armáda byla vybavena takovým množstvím prostředků k odstranění jejich účinků, které by mohly ve všech obdobích operace (boje) zabezpečit bojeschopnost vojsk. Tato zásada musí být proto hlavním vodítkem při sestavení nové organizace a při vypracování zásad chemického zabezpečení. Při zpracování organizace chemických jednotek je nutno však mít na zřeteli všechny ostatní zásady vedení soudobé operace (boje). Proto na základě vzájemného srovnání všech požadavků jeví se nejvýhodnější mít střelecké, mechanisované a tankové pluky zabezpečeny plně po stránce chemického, radiačního a povšechného biologického průzkumu. Kromě toho jsou tyto útvary vybaveny zařízením k doplňování kulometných a dělostřeleckých souprav pro odmořování zbraní, nutných k provádění částečného odmořování zbraní a bojové techniky. Tento návrh vyplývá z toho, že hlavní těžiště prací při odstraňování následků je přenášeno do vojsk. Pokud jde o divisí, navrhovaná rota chemické

ochrany zabezpečuje divisi po stránce provádění chemického, radiačního a povšechného biologického průzkumu v plném rozsahu. To je umožněno tím, že pluky mají tolik průzkumných chemických družstev, kolik budou prakticky potřebovat k plnění všech úkolů. K provádění speciální očisty mají pak divise nejnutnější minimum zabezpečující provedení speciální očisty bojové techniky a osob i při činnosti divise na samostatném směru.

Vytvořením svazku skládajícího se ze dvou až tří praporů chemické ochrany, zadýmovacího praporu, praporu pro odmořování terénu a roty pro odmořování výstroje u armády je armáda prakticky plně zabezpečena po všech stránkách. V otázce odmořování terénu, zvláště při boji v členitém a horském terénu, bude třeba potřeby útvarů pro odmořování terénu stanovit na základě vyhodnocení terénu a možnosti nepřítele v zamořování důležitých průchodů, průsmyků a p. Jeden prapor pro odmořování terénu bude však schopen splnit všechny práce jen na nejdůležitějších komunikacích armádního významu. Kromě toho mechanizace vševojskových jednotek a útvarů značně snižuje nutnost odmořovat komunikace.

Při využití jednotek chemického vojska je nutno se řídit všeobecnou zásadou, že následky masového použití chemických, atomových a biologických zbraní nepřítelem je možno s úspěchem odstranit jen centralisovaným použitím značných sil a prostředků, které musí mít velitel armády vždy k dispozici.

Tento příspěvek a v něm vyslovené myšlenky o organizaci a využití jednotek chemického vojska v útočné a obranné operaci nemá za úkol s konečnou platností vyřešit všechny otázky této složité problematiky. Jeho úkolem je zveřejnit některé názory na chemické zabezpečení soudobé operace (boje), aby mohly být dále podrobeny diskusi, protože teprve na základě posouzení různých názorů a po přezkoušení nejpříjemnějších z nich v praxi mohou být tyto názory přijaty jako platné zásady.